

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yükleme Tarihi: 25.05.2018 / Kabul Tarihi: 09.11.2018

Ali YÖRÜR*

EDİRNE VALİSİ AHMED İZZET PAŞA'NIN Mİ'RÂCİYE'Sİ

Öz

Türkler Müslüman olduktan sonra Hz. Muhammed'i çeşitli yönlerden ele almış, farklı edebî türlere konu etmişlerdir. Başta na't olmak üzere mevlit, mi'râciye, hilye, hicretü'n-nebi, kırk hadis, gazavât-ı Resûlullâh gibi eserler yazılmıştır. Bu bağlamda Hz. Muhammed'in hicretten bir-bir buçuk yıl önce Recep ayının yirmi yedinci gecesi Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da arş-ı âlâya çıkması mucizesi olan Miraç, divanlar ve mesneviler içinde yer almıştır. Yine bu miraç hadisesini konu edinen *mi'raç-name* veya *mi'râciye* adı verilen birçok manzum ve mensur müstakil eser kaleme alınmıştır.

Çalışmamıza konu olan eser, Edirne valisi Ahmed İzzet Paşa'nın kaside nazım biçimi ile yazılan mi'râciesidir. Mi'râciye, 21 beyitten oluşmakta ve şairin *Divançe*'sinin içinde bulunmaktadır. Divançe'nin bilinen tek nüshası vardır ve söz konusu nüsha Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi 22 Sel 2311 numarada kayıtlıdır. Müellif, eseri aruzun "*Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün*" kalıbıyla ve kaside nazım şekli ile yazmıştır. Ele alınan eser, dini muhtevalı bir eser olması sebebiyle içinde pek çok Arapça ve Farsça kelime yer almaktadır. Bu makalede miraç mucizesi, Klasik Türk edebiyatında miraciye türü ve Edirne valisi Ahmed İzzet Paşa'nın hayatı üzerinde durulmuş, söz konusu Mi'râciye'nin transkripsiyonlu metni ve günümüz Türkçesiyle ifadesi verilmiş; eser biçim, muhteva, dil ve üslup açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Miraç, Mi'râciye, Edirne, Ahmed İzzet Paşa, Hz. Muhammed.

THE MIRAJIYAH OF EDİRNE GOVERNOR

* Doktora öğrencisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı. ali.yorur@hotmail.com

AHMED İZZET PASHA

Abstract

After the Turks became Muslims, they have addressed Prophet Muhammad in various ways and mentioned about him in different literary genres. In this context, miraj which is the miracle of Prophet Muhammad who went from Masjid al-Haram to Masjid al-Aqsa and ascended up to the empyrean from there at twenty seventh night of the month of Rajab one /one and a half year before hejira has been included in ottoman poetries and masnavis. Again, many poetic and prosaic individual works have been written on this miraj event.

The work, which is the subject of the present study, is the mirajiyah written in the style of ode verse by Edirne governor Ahmed Izzet Pasha. The mirajiyah is composed of 21 couplets and involved in poet's *Divançe*.

In this study, the Ascension miracle, mirajiyah genre in Classical Turkish literature and the life of Edirne governor Ahmed Izzet Pasha were emphasized, the transcription of this mirajiyah work and its expression in today's Turkish were given; and the work was investigated in terms of form, content, language, and style.

Keywords: Miraj, Mirajiyah, Edirne, Ahmed Izzet Pasha, Hz. Muhammed.

Giriş

Türkler, Müslümanlığı kabul ettikten sonra İslam medeniyetinin etkisiyle toplumsal hayatlarında değişimler yaşamışlardır. Mimariden musikiye, el sanatlarından hüsnü hatta kadar her alanda İslam medeniyetinin etkisi altında kalmışlardır. Bu durum edebî eserlerde de söz konusudur. Edebî eserlerinde dinle ilgili konulara geniş yer vermişler ve münâcâtlar, na'lar, mevlidler, hilye-i şerifler ve gazavat-nâmeler gibi dinî konuları içeren eserler kaleme almışlardır. Türk edebiyatında Hz. Muhammed'e duyulan samimi ve sonsuz aşk, çok önemli eserlerin ortaya konulmasını sağlamıştır.

Hz. Peygamber sevgisi ve ona olan bağlılık, saadet asrından günümüze kadar sanat, edebiyat, tarih gibi geniş bir yelpazede dikkate değer bir literatür oluşmasına zemin hazırlamıştır. Arap, Acem ve Türk edebiyatlarında Hz. Peygamber için yazılan şiirlerin ve müstakil eserlerin sayısı oldukça fazladır (Türkoğlu 2013: 1618). Özellikle klâsik Türk edebiyatı edipleri "Allah'ı seven beni sever" hadis-i şerifine binaen Hz. Peygamber sevgisini eserlerinde çokça işlemişler, böylece Hz. Muhammed klâsik Türk edebiyatının ana konularından biri olmuştur.

Şairler yukarıdaki şiir türlerinin dışında da yeri geldikçe ona duydukları sevgiyi dile getirmişler, yaşamında meydana gelmiş olaylara, mucizelerine göndermelerde bulunmuş; onun hadislerini iktibas etmişler hatta manzum hadis kitapları yazmışlardır (Kaya 2014: 679). Öyle ki Hz. Peygamberin hayatının her safhası; doğumu, savaşları, tebliği, miracı, ibadet hayatı, hicreti gibi hayatının akla gelebilecek her yönü çeşitli şekillerde edebiyatımızda işlenmiştir (Uzun 1995: 99).

Mi'râc kelimesi, Arapça, "yukarı çıkmak" manasındaki 'araca (عرج) fiilinin mif'âl (مفعال) vezninde bir müştakıdır. Mif'âl vezniyle hem alet ismi hem de mekân ismi yapılabilmektedir. Buna göre mi'râc kelimesinin "yukarı çıkma aleti" ve "yukarı

çıkma yeri” olmak üzere iki anlamı ortaya çıkar. Bazı sözlüklerde iki anlamı da birlikte verilmiştir (Akar 1987: 3).

Terimsel ifadeyle ise mi'râc, Hz. Muhammed'in bir gece Mekke'den (Mescid-i Haram) Kudüs'e (Mescid-i Aksa), oradan da Allah'ın katına yükselerek, Allah'a Kâbe Kavseyn mesafesinde yaklaşması ve bu âlemde peygamberlerin ruhlarıyla görüşmesi, Cenneti, Cehennemi, melekleri görmesi ve çok kısa bir an içinde Mekke'ye geri dönmesi mucizesini anlatır (Pala 1986: 372). Miraç, mutasavvıflar tarafından, insanın kendi mana ve hakikatine yükselmesi şeklinde tarif edilebilecek seyr ü sülûk olarak da anlaşılmıştır (Kurnaz 2001: 238).

Miraç, Hz. Muhammed'in peygamberliğinin dokuzuncu yılında hicretten bir-bir buçuk yıl önce, Recep ayının yirmi yedinci gecesinde meydana gelmiştir. Bu hadiseye hem Kur'an'da İsrâ ve Necm surelerinde hem de Hz. Muhammed'in hadislerinde yer verilmiştir. Bu hadise, onun en büyük mucizelerinden birisidir. İslâm medeniyetinin kültür ve edebiyatında büyük yer tutan Miraç mucizesi Türk edebiyatında da yüzyıllar boyu işlenmiştir.

Klasik Türk Edebiyatında Mi'râciye/Mi'râc-nâme

Mi'râciyeler, Klasik Türk edebiyatında tıpkı mevlid ve hilyeler gibi çok özel bir yere sahiptirler. Mi'râc hadisesi birçok müellif tarafından tekrar tekrar işlenmiş ve böylece edebiyatın en sevilen konuları arasına girmiştir. Sonuçta, özü itibarıyla birbirinden pek farkı olmayan ancak bazı ayrıntılarda birbirinden küçük farklılıklar ortaya koyan manzum ve mensur birçok “Mi'râciye” yazılmıştır. Müstakil olarak yazılan mi'râciyelerin yanı sıra, şairler, düzenledikleri divanlarında da mi'râciyelere yer vermişlerdir. Divanlarda yer alan manzum mi'râciyelerin en meşhuru Ganîzâde Nâdirî'ye aittir. Onun mi'râciyesi, hem kendi asrındaki şairleri hem de sonraki asırlarda gelen şairleri etkilemiş ve çok sayıda şair Nâdirî'nin mi'râciyesine nazireler yazmışlardır. Türün örneklerine çeşitli mesnevîlerde, mevlit, münşeat ve şiir mecmualarında da rastlamak mümkündür (Canım 2010: 151).

Mi'râciyeler, XVI. yüzyıldan itibaren artmaya başlamıştır. Divanlarında Mi'râciye bulunan şâirlerimizden bazıları arasında, XVI. asırda Lâmiî Çelebi, XVII.'nci asırda Ganî-zâde Nâdirî, Azmi-zâde Hâletî, Nevî-zâde Atâyî, Nâilî-i Kadîm, Neşâtî Ahmed Dede, Vâdî Muhammed Çelebi, Fasih Ahmed Dede, Riyâzî, Âsım-ı Bosnavî, Selâmî, Rüşdî, Senâyî Şeyh Ali Efendi, XVII. asırda Sâbit, Nazîm Yahyâ, Seyyid Vehbî, Dürri Ahmed Efendi, Sâlim, Halimî Mustafa Paşa, Alî Nutkî Dede, Mâhir, Hâzık, Hakim Seyyid Muhammed Nûr, Vâsık, Birrî, XIX. asırda İzzet Molla, Fâik Ömer, Lebîb ve Âdile Sultan sayılabilir (Akar 1987: 205)

Bu gelenek XX. asırda da devam etmiş; Enver Tuncalp, Ali Genceli, Necip Fazıl Kısakürek ve Mustafa Âsım Köksal miraç konulu yeni tarz şiirler kaleme almışlardır (Akar 1987: 142).

Klasik Türk edebiyatındaki mi'râciyeler üzerine birçok çalışma yapılmış, kitaplar, tezler ve makaleler hazırlanmıştır.¹ Biz de bu çalışmamızda Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın *Mi'râciye*'sini ele alacağız.

¹ Mi'râciyeler üzerine yapılan kitap, tez, makale çalışmalarından bazıları şunlardır: Metin Akar, Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1987; Hüseyin

Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa

Ahmed İzzet Paşa, Girit Valisi Erzincanlı Hacı Osman Haşim Paşa'nın oğludur. H.1213/M.1798/99'da Erzincan'da doğdu.² Babasının H.1240/M.1824'te vefatı üzerine İstanbul'a geldi. Bir müddet İstanbul'da kaldıktan sonra Erzincan'a gitmiştir. H.1256/M.1840'da Çıldır kazası kaymakamlığına ve H.1257/M.1841'de Anadolu Ordusu Erkan Meclisi azalığına tayin edilmiştir. 15 Cemâziyelâhir H.1265'de (M. Mayıs 1849) vezir unvanıyla Hakkâri ve Van valisi olarak görev yapmış ve H.1266/M.1850'de bu görevinden ayrılmıştır. H.1267/1850 ve H.1268/M.1268'de Cidde valisi olup H.1270/M.1854 yılında bu görevinden ayrılmıştır. H.1271/M.1855'de Kürdistan valisi olup H.1273/M.1856'da ayrılmış, H.1275/M.1858'de Trablus valisi olup H.1277/M.1860'da bu görevinden ayrılmıştır. H.1278/M.1861'de Muhacirin Komisyonu reisi olup Harput ve Sivas valiliği görevlerinde bulunmuştur. H.1884/M.1301'de Kadri Paşa'nın vefatı üzerine Edirne valiliğine tayin olunmuştur. Birinci rütbe Mecidi, murassa Osmanî nişanlarını, altın ve gümüş madalyalarını almıştır. Namık Paşa'dan "Şeyhü'l-vüzerâ" ünvanı kendisine intikal etmiştir. Bir hafta kadar hasta olarak yattıktan sonra H.1310/M.1893'de vefat etmiştir. Edirne'de Üç şerefeli Camii'nin arkasında Peykler medresesi ile Saatli Medrese'nin arasındaki türbeye defnedilmiştir. (Peremeci 2011: 162; İnal 1988: c.II,756; Ahmed Bâdî 2014: c. II/I, 1082; Özkan 2015: 469).

Edirneli Ahmed Bâdî Efendi onun ölümüne şu tarihçeyi yazmıştır:

Vâlî-i Edirne düstûr-ı mükerrerem ya'ni

Hacı Osman Paşazâde Hacı İzzet Paşa

Nâmı Ahmed idi ol zât-ı celilü'l-kadrün

Mazhar-ı lutf-ı Muhammed ola der-rûz-ı cezâ

'Âlim ü fâzıl u şâir ü vezîr ibni vezîr

Ayan, "Abdülbâkî Ârif Efendi'nin Mi'râciyesi" Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Konya, 1986, S. 2, s. 1-11; Orhan Bilgin, "Aşkî Mustafa Efendi ve Mi'râc-nâmesi", Prof. Dr. Nihad M.Çetin'e Armağan, 1999, s. 97-116; Sema Özdemir, Aksaraylı İsa'nın Miraciyesi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996; Ali Fuat Bilkan, "Nâbî'nin "Mi'râc-nâme"si", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2008, S. 1, s. 1-8; Hakan Yekbaş, "Sarıhatipzâdelerden Numan Sâbit Efendi ve Bilinmeyen Mi'râciyesi", Kültür Tarihimizde Sivashlı Bir Aile Sarıhatipzâdelere, Ed. Alim Yıldız, Buruciye Yay., Sivas, 2011, s. 233-271; Ahmet Tanyıldız, "Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki 1211 Numaralı Na't ve Mi'râciyye Mecmûası", Turkish Studies, Ankara, 2013, C. 8/1, s. 525-547; Hasan Kaya, "Ömer Hâfiz-ı Yenişehir-i Fenârî'nin Mi'râciyesi", Turkish Studies, Ankara, 2014, C. 9/6, s. 677-718; İsmail Yıldırım, "Kerkükî Abdüssettâr Efendi ve Mi'râciyye"si", Turkish Studies, Ankara, 2014, C. 9/6, s. 1163-1180; H. İbrahim Demirkazık, "Mecidi'nin Miraciye"si", Turkish Studies, Ankara, 2015, C. 10/8, 2015, s. 849-886. Mi,râciyyeler hakkında hazırlanmış bibliyografya çalışması vardır. Enrah Gülüm, "Türk Edebiyatı'nda Mi'râcnâmeler Üzerine Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bibliyografya Denemesi", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2014, C. 7, S. 35, s. 105-111.

² Fatim Tezkiresinde H.1229/M.1812'de ve Son Asır Türk Şairlerinde H.1228/M.1813'te Resmo(Girit)'da doğduğu ifade edilmektedir.

Sâhib-i seyf ü kalem hem dahi şeyhü'l-vüzerâ

.....

Yaş döküp iki gözünden didi **Bâdi** târih

Göçti Firdevs-i 'ulâya **Hacı İzzet Paşa** (Ahmed Bâdi 2014: c. II/I, 1083).

Ahmed İzzet Paşa, servet sahibi, tedbirli, güçlü bir kişiliğe sahiptir. 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında servetinin 10.000 lirasını orduya vermiştir. Kendinden kırk sene önce vefat eden oğlu Hürrem Paşa'nın adının yaşatılması için Erzincan'da büyük bir cami yaptırmış ve hayratlar yapmıştır (Süreyya 1996: 844). Ahmed İzzet Paşa aynı zamanda yazmış olduğu şiir ve gazelleri ile iyi bir şairdir ve *Divançe*'si vardır³.

Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Mi'râciyesi

Çalışmamıza konu olan Ahmed İzzet Paşa'nın "Mi'râciye"si, Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi 22 Sel 2311 numarada kayıtlı *Divançe*'nin içerisinde yer almaktadır.

Divançe tek nüsha olup 26 yapaktır. İçinde Mi'râciye'den başka na't-ı şerifler, sadrazam Reşid Paşa için yazılan kaside, teşekkürnâme için kaside, Nâbi'nin gazeline tahmis, Hâmî-i Âmidî'nin gazeline yazılan tahmis, kıt'alar, yaklaşık 23 gazel, farklı olaylar için yazılan tarihler ve beyitler yer almaktadır.

Ahmed İzzet Paşa'nın Mi'râciyesi, 21 beyitten oluşmaktadır. Eser, kaside nazım şekliyle ve aruzun *mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün* kalıbıyla yazılmıştır. Ahmed İzzet Paşa'nın mahlası 14. beyitte geçmektedir:

Ne gördi ne haber virdiyse '**İzzet** seyyid-i 'âlem

Muḥakkak vâki' u şâdıkdır âmennâ ve şaddaknâ

Ele alınan eser, dini muhtevalı bir eser olması sebebiyle içinde pek çok Arapça ve Farsça kelime yer almaktadır:

'Urûc itdi ḥudûd-ı sidreye Cibrîl olup kâ'id

Vülûc itdi 'ale'l-a'lâya refref oldu reh-peymâ

Zamân içre zamân ḥalk eyleyüp tayy-i mekân eyler

Zamânile mekânı ḥalk iden Ḥallâk-ı bî-hemtâ

Yine eserde, ayet ve hadis-i şerif ve hadis-i kudsî yer almaktadır. Miraç hadisesini anlatan İsrâ suresinin birinci ayetine iktibas vardır:

Ḥudâ bir şebde mi'râca ḥabîbin eyledi isrâ

O şebde oldı zâhir sırr-ı *sübḥânellezî esrâ*⁴

³ Divançe tarafımızdan yayına hazırlanmaktadır.

⁴ İsrâ/ 1. "Bir gece, kendisine bazı ayetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehdir. O, gerçekten işitendir, görendir".

Yine Allah'ın peygamberimize söylediğine inanılan *levlâke* hadis-i kudsîsine ve hadis-i şeriflerde yer alan Hz. Âdem ile Hz. Havva su ve çamur arasında bir haldeyken Hz. Muhammed'in ruhunun var olduğuna iktibas vardır:

Hiṭâb-ı pāk-ı *levlâke*⁵ anı kılmışdı mazhar Hakk

Meyân-ı mâ' u tîne konmamışken Âdem ü Havvâ

Şair, eserde anlamı kuvvetlendirmek ve zenginleştirmek için Farsça bir beyit ilave etmiştir:

تحيات و سلام بی نهاییه بر روانش باد

الهی تا به آن فردا که او را نیست بس فردا

Tahıyyât u selâm-ı bî-nihâye ber-revâneş bâd

İlâhî tâ be-ân ferdâ ki u râ nist bes ferdâ

“Onun ruhuna sonsuz selam, esenlik olsun

Ya Rabbi, esenliği yarını olmayan yarınlara kadar sürsün”.

Eserde, diğer mi'râciyelerde görülen Hz. Ebu Bekir'in miraç hadisesini tasdik etmesi, Mescid-i Aksa gibi sorular sorulması, namazın elli vakitten beş vakte indirilmesi, dokuz kat semada hangi peygamberlerle karşılaştığı ve sohbet ettiği hadiseler yer almamaktadır.

21 beyitlik mi'râciyenin günümüz Türkçesiyle ifadesi şöyledir:

Allah, Hz. Muhammed'i bir gecede yürüttü ve o gecede sübhânellezi esrâ'nın yani mi'râcın sırrı ortaya çıktı. Resûlullâh, Ka'be'den ilk olarak Mescid-i Aksâ'ya varmıştır. Sonra Sahratullâh-ı Müşerref'den Burak'a binip göklere yani arş-ı âlâya yükselmiştir. Melekler saflar halinde arşa kadar yükselmişlerdi ve nur saçan güneş gibi olan Hz. Muhammed yıldızların arasından geçip gitti. Cebrâil ile birlikte Sidretü'l-müntehâ sınırına geldiler ve Refref'e binerek yükselmiştir. Sonra Refref'i de bırakarak maddeden tamamen soyutlanıp yalnız olarak Hz. Allah'ın huzuruna ulaşmıştır. Mübarek gözü ile Allah'ı görmüş ve o zaman kul ile Mevlâ'sı arasında konuşma olmuştur. Mi'râc'da farz kılınanlar lütuf ve rahmettir yine çok cömert olan Allah'tan inayettir. Hz. Muhammed felekleri, arşı seyredip şeref bahşeden o gecede yeryüzüne döndü. Zamanı ve mekânı yaratan Allah zaman içinde zaman yaratıp tayy-i mekân eyler. Bu Allah'ın kudretine nispetle çok bir şey değildir. Çünkü âlemi yokluktan var eden Allah'tır. O öyle güzel bir yaratıcıdır ki bütün her şey onun büyüklüğünün feyzindedir ve gökyüzü onun yüceliğinin sahasında yeşil bir çadırıdır. Ey İzzet, Âlemlerin efendisi olan Hz. Muhammed gördüklerinden ne haber verdinse onlar gerçek ve doğrudur. Allah, Âdem ile Havva su ve toprak arasında iken Hz. Muhammed'i “Levlâke levlâk lemâ halaktü'l-eflâk” hadis-i kudsîsine mazhar kılmıştı. Ey Allahım, sonsuz tahıyyat ve selam Hz. Muhammed'in üzerine olsun. Hz. Muhammed, peygamberlik tahtının padişahıdır. O, insanlara rahmet ve kıyamet gününün şefaatsidir. Sakın gafil olma, şeriata ve sünnete

⁵ *Levlâke levlâk, lemmâ halaktü'l-eflâk* hadis-i kudsîsinden iktibastır. “Sen olmasaydın, sen olmasaydın (yâ Muhammed) yeri göğü yaratmazdım”.

sımsıkı sarıl. Dünya seni aldatmasın çünkü o kimseye kalmaz. Hz. Muhammed, peygamberlik divanının tahtını süsleyen padişahıdır. Bütün dünyaya cihat ile peygamberlik vazifesi yapmıştır. Dünyaya, bütün dünyayı zapt eden birçok padişah gelip geçmiştir. Ama hiçbirisi Hz. Muhammed gibi ismini kalıcı yapamamıştır. Bütün bunların hepsi onun hakk olduğunu ispat etmeye yeter. Çünkü onun mucizeleri bütün âlemi doldurmuştur.

METİN

Mi'râciye-i Hâzret-i Nebvî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Hudâ bir şebde mi'râca hâbîbin eyledi isrâ
O şebde oldı zâhir sırr-ı sübhânellezî esrâ⁶
2. Resûlullâh olup 'âzim-i harîm beyt-i a'zamdan
Sa'âdet ile evvel menzil oldı Mescid-i akşâ
3. Olup râkib Burâk'a şahratullâh-ı müşerrefden
Teveccüh-kerde-i ikbâli oldı 'âlem-i bâlâ
4. Melâ'ik şaflarından oldı şâ'id şöyle kim 'arşa
Kevâkib arasından geçdi gūyâ mihr-i nūr-efzâ
5. 'Urûc itdi hudūd-ı sidreye Cibrîl olup kâ'id
Vülûc itdi 'ale'l-âlâyâ refref oldu reh-peymâ
6. Bırakdı Refrefi de 'unsuriyetden olup 'ārī
Sarây-ı lâ-mekâna vâşıl oldı vâhid ü tenhâ
7. İrişdi öyle ricâle o med'uvv-i mu'azzam kim
Ne kemm ü keyf ü ne cānib ü şüret kaldı ne ma'nâ

⁶ İsrâ/ 1. "Bir gece, kendisine bazı ayetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehdir. O, gerçekten işitendir, görendir"

8. Mübârek çeşm-i cismi ile gördi vech-i Ma'bûdı
Tekellüm oldu vâkı' anda beyne'l-'abdi ve'l-Mevlâ
9. Ne kim ma'rûz u mefrûz oldu 'ayn-i luğf u rahmetdir
Bütün Hakk'dan 'inâyetdir lehu'l-cûd ve lehu'n-na'mâ
10. İdüp eflâk ü 'arş ü kürsi seyr-i avd-i Ahmedle
Yine rû-yı zemîne oldu ol şebde şeref-bağşâ
11. Zamân içre zamân halk eyleyüp tayy-i mekân eyler
Zamânile mekânı halk iden Hallâk-ı bî-hemtâ
12. Bu hâlet çok degildir kudret-i Bârî'ye nisbetle
Kim oldur 'âlemi ketm-i 'ademden eyleyen peydâ
13. Zihî şâni' ki feyzâ-yı celâlınden zemîn zerre
Degil beydâ-ı 'izzinde semâ bir hayme-i hađrâ
14. Ne gördi ne haber virdiyse 'İzzet seyyid-i 'âlem
Muhaqqak vâkı' u şâdıkdır *âmennâ ve şaddaknâ*
15. Hîtâb-ı pâk-ı *levlâke*⁷ anı kılmışdı mazhar Hakk
Meyân-ı mâ' u tîne konmamışken Âdem ü Havvâ
16. *Tahıyyât u selâm-ı bî-nihâye ber-revâneş bād*
*İlâhî tâ be-ân ferdâ ki u rā nist bes ferdâ*⁸
17. Habîb-i Rabb-i 'izzetdir şeh-i taht-ı nübüvvedir
Vücûdi halka rahmetdir şefî'-i rûz-ı rûz-ı vâveylâ

⁷ *Levlâke levlâk, lemmâ halaktü'l-eflâk* hadîs-i kudsîsinden iktibastır. "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (yâ Muhammed) yeri göğü yaratmazdım"

⁸ Onun ruhuna sonsuz selam, esenlik olsun / Ya Rabbi, esenliği yarım olmayan yarınlar kadar sürsün.

18. Temessük eyle şer‘ ü sünnete olma Hakk’ dan gâfil
Degildir kimseye bâkî seni aldatmasun dünyâ
19. O sultân-ı serîr-ârây-ı dîvân-ı risâlet kim
Cihâd va‘di ile kıldı cihâna hükmini icrâ
20. Gelüp geçdi selefden nice şâhân-ı cihân-gîrân
Kim itdi şafha-i ‘âlemde böyle nâmını ibkâ
21. Anıñ hakk oldığın işbâta kâfîdir bu keyfiyet
Egerçi eylemişdir mu‘cizâtı ‘âlemi imlâ

Sonuç

Klasik Türk edebiyatında peygamber sevgisi, Hz. Muhammed’in hayatı ve mucizelerini anlatan birçok eserin kaleme alınmasını sağlamıştır. Hz. Muhammed’in Miraç mucizesini anlatan mi‘râç-nâmeler/mi‘râciyeler bunlardandır.

Çalışmamıza konu olan eser, Edirne valisi Ahmed İzzet Paşa tarafından kaleme alınmıştır. Kaside nazım şekli ile yazılmış olan Mi‘râciye 21 beyittir. Diğer mi‘râciyelere göre uzun olmayan bu eserde mi‘râciyelerde bulunan birçok konuya yer verilmemiştir.

Hakkında bilgi bulunmayan bir mi‘râciyeyi ortaya koyan bu çalışmanın, hem alana hem de bu konuda çalışacaklara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Ahmed Bâdî Efendi (2014). *Riyâz-ı Belde-i Edirne* (Hazırlayanlar: Niyazi Adıgüzel-Raşit Gündoğdu), Trakya Üniversitesi Yayınları, Edirne.
- Akar, Metin (1987). *Türk Edebiyatında Manzum Mirâc-nâmeler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara.
- Ayan, Hüseyin (1986). “Abdülbâkî Ârif Efendi”nin Mi‘râciyyesi”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 2, s. 1-11, Konya.
- Bilgin, Orhan (1999). “Aşkî Mustafa Efendi ve Mi‘râc-nâmesi”, Prof. Dr. Nihad M. Çetin’e Armağan, s. 97-116.
- Bilkan, Ali Fuat (2008), “Nâbî”nin “Mi‘râc-nâme”si”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 1, s. 1-8, İstanbul.
- Canım, Rıdvan (2010). *Divan Edebiyatında Türler*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Çiftçi, Ömer (2017) (e-kitap) *Hâtimetü’l-Eş’âr (Fatîn Tezkiresi)*,

- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0>
- Demirkazık, H. İbrahim (2014). "Mecîdî'nin Miraciye'si", *Turkish Studies*, C. 10/8, 2015, s. 849-886, Ankara.
- Gülüm, Emrah (2014). "Türk Edebiyatı'nda Mirâcnâmeler Üzerine Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bibliyografya Denemesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 7, S. 35, s. 105-111.
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal (1988). *Son Asır Türk Şairleri*, Dergah Yayınları, İstanbul.
- Kaya, Hasan (2014). "Ömer Hâfız-ı Yenişehir-i Fenârî'nin Mi'râciyesi", *Turkish Studies*, C. 9/6, s. 677-718, Ankara.
- Kurnaz, Cemal (2001). "Kastamonulu Muslihüddin Vahyî ve Mi'râcü'l-Beyân'ı", Birinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 21-23 Mayıs 2000, Kastamonu: Kastamonu Valiliği Yayınları.
- Özdemir, Sema (1996). "Aksaraylı İsa'nın Miraciyesi", Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özkan, Ela (2015). "Harput Valisi Hacı Ahmet İzzet Paşa" Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Uluslararası Harput'a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu.
- Pala, İskender (1986). "Mirac", "Miraciye (Miraçnâme)", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler / İsimler / Eserler / Terimler), C: VI, Dergâh Yayınları, s. 372-374, İstanbul
- Peremeci, Osman Nuri (2011). *Edirne Tarihi*, Bellek Yayınları, Edirne.
- Şemseddin Sâmî (1317). *Kâmûs-ı Türkî*, Dersâdet.
- Tanyıldız, Ahmet (2013). "Süleymaniye Kütüphanesi"ndeki 1211 Numaralı Na't ve Mi'râciye Mecmûası", *Turkish Studies*, C. 8/1, s. 525-547, Ankara.
- Türkoğlu, Serkan (2013). "Mehmed Fevzî Efendi ve Kudisyyü's-Sirâc Fî Nazmi'l-Mi'râc Adlı Eseri", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S. 8/13, s. 1617-1644.
- Uzun, Mustafa (1995). "Edebiyatımızda ve Musikimizde Miraciyeler", Mi'rac Sempozyumu 17 Aralık 1995 Eskişehir, Seha Neşriyat, s. 97-111, İstanbul.
- Yekbaş, Hakan (2011). "Sarıhatipzâdelerden Numan Sâbit Efendi ve Bilinmeyen Miraciyesi", Kültür Tarihimizde Sivasslı Bir Aile Sarıhatipzâdeler, Ed. Alim Yıldız, Buruciye Yay., s. 233-271, Sivas.
- Yıldırım, İsmail (2014). "Kerkükî Abdüsettâr Efendi ve Mi'râciye'si", *Turkish Studies*, C. 9/6, s. 1163-1180, Ankara.

